

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. G., so sídlom P.**, správca konkurznej podstaty úpadcu M. S. – S., K., IČO: X., proti žalovanému **JUDr. L. K., PhD., súdny exekútor, J.**, právne zastúpenému JUDr. T. S., advokátom, F., **v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. júna 2012, č. k. 10Cbi/2/2011-104, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. júna 2012, č. k. 10Cbi/2/2011-104 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania 484,72 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalovaného. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáha určenia neplatnosti v návrhu označených zmlúv o vykonaní exekúcie a dodatkov k zmluvám o vykonaní exekúcie z dôvodu, že dohodnutú zmluvnú odmenu vo výške 50% + DPH z vymoženej pohľadávky považoval za neprimeranú a v rozpore s dobrými mravmi. Naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení žalobca odôvodnil tým, že rozhodnutie vo veci potrebuje preto, aby mohol od žalovaného požadovať plnenie, ktoré na základe zmlúv, resp. ich dodatkov získal. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvého stupňa pred samotným posúdením platnosti alebo neplatnosti sporných zmlúv a dodatkov skúmal, či má žalobca na požadovanom určení naliehavý právny záujem a dospel k záveru, že žalobca existenciu tejto základnej zákonnej podmienky určovacej žaloby nepreukázal. S poukazom na ust. § 80 písm. c/ O. s. p. súd prvého stupňa zdôraznil, že žalobcovi už v čase podania žaloby, resp. najneskôr v čase upresnenia žalobného petitu, bolo známe, v akej výške pripadla žalovanému

zmluvná odmena za vykonanie exekúcie. Ak dohodnutú odmenu považoval za neprimeranú, podľa súdu prvého stupňa sa žalobca mohol domáhať zaplatenia celého plnenia alebo časti takto poskytnutého plnenia. V konaní o plnenie by súd prvého stupňa posúdil platnosť sporných dohôd o zmluvnej odmene ako predbežnú otázku. Súd prvého stupňa poukázal na to, že dôvodom určovacej žaloby je v danom prípade právna otázka, ktorá má povahu predbežnej otázky v žalobe o plnenie, a to vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právo na vrátenie plnenia žalovaným z neplatnej dohody o zmluvnej odmene. V napadnutom rozhodnutí súd prvého stupňa ďalej uviedol, že v prípade, ak možno žalovať o splnenie povinnosti podľa ust. § 80 písm. b/ O. s. p., možno podať určovaciu žalobu iba vtedy, ak rozhodnutie o určovacej žalobe je spôsobilé vytvoriť pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predísť tak prípadným ďalším žalobám o plnenie. O takúto situáciu však podľa súdu prvého stupňa v tomto konaní nejde, pretože ani v prípade vyhovenia určovacej žalobe, by sa právny vzťah medzi účastníkmi konania nevyriešil s konečnou platnosťou, lebo rozsudok vo veci určovacej žaloby neukladá splnenie povinností a ak by žalovaný dobrovoľne nevrátil celú alebo časť zmluvnej odmeny, žalobca by musel podať žalobu na plnenie. Na základe týchto dôvodov súd prvého stupňa dospel k záveru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, preto jeho žalobu ako nedôvodnú zamietol. Výrok o trovách konania sa zakladá podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti napadnutému rozsudku podal odvolanie žalobca, v ktorom uviedol, že s rozhodnutím súdu prvého stupňa nesúhlasí a je toho názoru, že súd nesprávne právne posúdil otázku existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti právneho úkonu. Dodal, že určovací petit, ktorým sa domáha neplatnosti právneho úkonu, sa viaže na konkrétnu právnu istotu a zabezpečenie právnej istoty, respektíve odstránenie neistoty v právnom vzťahu, vyplývajúcom zo zmluvy, či právny úkon bol v súlade s uzavretou zmluvou. Odvolateľ má za to, že ďalej je vecou žalobcu, či po vyslovení neplatnosti právneho úkonu sa ďalším návrhom bude domáhať povinnosti plniť podľa uzavretej zmluvy, alebo sa bude domáhať nároku na náhradu škody. Žalobca je toho názoru, že v danom prípade je aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi ním a žalovaným, ako aj reálne ohrozenie žalobcovho právneho postavenia. Odvolateľ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 5. 2009, sp. zn. 1 Obo 23/2008, podľa ktorého návrhom podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p. možno uplatniť pozitívne alebo negatívne určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, pričom takéto určenie nie je prekážkou rozsúdenej

veci pre žalobu na plnenie, ktorej základom je to isté právo. Na základe priložených zmlúv o vykonaní exekúcie a dodatkov k zmluvám, je podľa odvolateľa zjavné, že dojednaná zmluvná odmena medzi žalovaným a úpadcom M. S. je neprimeraná. Zmluvná odmena vo výške 50% + DPH je podľa odvolateľa aj v rozpore s ust. § 18 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov, podľa ktorej odmena za poskytnutie súčinnosti pri vymáhaní pohľadávky sa určuje pevnou alebo percentuálnou sumou, nesmie však presiahnuť 50% z výšky vymáhanej pohľadávky. Podľa dotknutých zmlúv o vykonaní exekúcie, si môže súdny exekútor vyfakturovať zmluvnú odmenu až po ukončení exekúcie. Z faktúr k zmluvám o vykonaní exekúcie vyplýva, že do konkurznej podstaty neboli poukázané žiadne finančné prostriedky, čo odvolateľ považuje za nevýhodné a zjavne ukracujúce konanie v neprospech veriteľov. Odvolateľ preto navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie, prípadne, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a návrhu žalobcu vyhovel v plnom rozsahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p., v medziach dôvodov odvolania a bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

Z podaného odvolania okrem iného vyplýva, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil otázku existencie naliehavého právneho záujmu odvolateľa na určení neplatnosti právneho úkonu.

Nesprávnym právnym posúdením veci je mylná aplikácia (a výklad) právnej normy na zistený skutkový stav alebo použitie právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť. Vec sa chápe širšie, než výrok napadnutého rozhodnutia a patrí sem aj posúdenie predbežných otázok, otázok žalovateľnosti nároku a dodržiavania procesných predpisov, upravujúcich otázky, ktoré majú vplyv na správnosť rozhodnutia vo veci samej.

Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že základnou podmienkou dôvodnosti a úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem žalobcu, ktorého zaťažuje povinnosť tvrdenia a dokázania skutočností, z ktorých vyplýva existencia naliehavého

právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jedna z podmienok na to, aby súd mohol žalobu vecne prejednať.

V danom prípade naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení podľa žalobcu spočíva v tom, aby sa určité peňažné prostriedky vrátili do konkurznej podstaty úpadcu, pričom ním uplatnený určovací petit sa viaže na zabezpečenie právnej istoty, resp. odstránenie právnej neistoty v právnom vzťahu, vyplývajúcom zo zmluvy, či tento právny úkon je platný. Podľa žalobcu na dosiahnutie plnenia zo strany žalovaného je potrebné, aby tu bol určitý právny titul, ktorý sa žalobca snaží dosiahnuť rozhodnutím súdu v konaní na požadovanom určení podľa ust. § 80 písm. c/ O. s. p.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že dôvodom určovacej žaloby je v danom prípade právna otázka, ktorá má povahu predbežnej otázky v žalobe o plnenie podľa ust. § 80 písm. b/ O. s. p. Podľa súdu prvého stupňa možno preto podať určovaciu žalobu v tomto prípade iba vtedy, ak rozhodnutie o určovacej žalobe je spôsobilé vytvoriť pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predísť tak prípadným ďalším žalobám o plnenie. O takúto situáciu však podľa súdu prvého stupňa v tomto konaní nejde, pretože ak žalovaný dobrovoľne nevráti celú alebo časť zmluvnej odmeny, žalobca by musel podať žalobu na plnenie.

Podľa odvolacieho súdu tento záver súdu prvého stupňa nie je správny. Vo všeobecnosti treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby je daný vtedy, ak je daný aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorým je jasné ohrozenie právneho postavenia žalobcu a ktorý nemožno odstrániť inými prostriedkami. Pritom nie je dôležité, ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie týchto pomerov, ktoré sú ohrozené neistotou.

Určovacia žaloba, predpokladaná ust. § 80 písm. c/ O. s. p. je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah

a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov.

Podľa ustálenej judikatúry zásadne platí, že možnosť žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej. Toto ale neplatí absolútne. Súdna prax už judikovala (judikát 40/1996 ZSP), že ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny vzťah, napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú pri možnosti žaloby na plnenie možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určovacia žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie.

Odvolačný súd je toho názoru, že o obdobnú vec ako v ostatne citovanom rozhodnutí sa jedná i v danom prípade. Rozhodnutie o predmete daného sporu môže vyriešiť spornú právnu otázku účastníkov tohto konania a podľa jeho výsledku tiež predísť prípadným ďalším sporom. Rozhodnutie súdu o tom, či predmetné právne úkony sú neplatné, môže vytvoriť pevný právny základ pre právny vzťah žalobcu a žalovaného, resp. môže vytvoriť predpoklady pre vyriešenie sporu mimosúdnou dohodou, bez potreby obrátiť sa na súd so žalobou o plnenie.

Vychádzajúc z uvedeného, pokiaľ predmetná žaloba o určenie neplatnosti v žalobnom návrhu konkretizovaných zmlúv o vykonaní exekúcie a dodatkov k zmluvám o vykonaní exekúcie, môže odstrániť stav právnej neistoty a vytvoriť pevný právny základ účastníkov konania, nemožno žalobcovi určovaciu žalobu odoprieť, hoci by mohol žalovať priamo na splnenie povinnosti.

Pretože súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, pre ktorý dôvod nedostatočne zistil skutkový stav, Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Košiciach podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h/ a 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, v ktorom s poukazom na ust. § 224 ods. 3 O. s. p. rozhodne o trovách celého konania.

Podľa ust. § 226 O. s. p. pre Krajský súd v Košiciach, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, je právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky záväzný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 13. decembra 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová